

Notat vedrørende mikroplastik

Dato 10-03-2017

Sagsnr. 0-9-2-17

Side 1

Mikroplastik i Region Midtjyllands indkøbsaftaler

Mikroplastik er små plastikpartikler, der varierer i størrelse mellem 1 µm og 5 mm¹, og som der er kommet øget fokus på, da deres tilstedeværelse i naturen (særligt i havenes økosystemer) er stigende. Dette skyldes, at nedbrydelse i naturen tager mange år, samt at de kan blive optaget i og af mange organismer. Mikroplastik findes i organismer på alle niveauer i havet, også i marine dyr, der anvendes som fødevarer. Konsekvensen af mikroplastiks tilstedeværelse er ikke fuldt ud kendt, men der er en øget bekymring om, at plastikforureningen kan have en større påvirkning på miljøet. Mikroplastik er opdelt i to grupper alt efter oprindelse:

1. Primær mikroplastik – denne kategori dækker over plastik, der bevidst er produceret til at være småt. Disse er særligt benyttet i personlige plejeprodukter og kosmetik som f.eks. skrubbecreme, håndsæbe og tandpasta. Derudover er de til stede i rengøringsartikler, hvor der er en form for skrubbeprocess.
2. Sekundær mikroplastik – denne form opstår ved nedbrydelsen af større plastikfraktioner i naturen eller andet sted. Eksempler kan f.eks. være bildæk, skosåler m.v. der bliver slidt ved brug og ført ud til vandløb og have. Når kunstige tekstiler (f.eks. nylon, polyester og fleece) vaskes og derved nedslides, kan der også udskilles mikroplastik.

Udledningen af plast til havmiljøet er en problemstilling, som indgår i FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling. Regionen er medlem af Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb (POGI), hvor der i dag ikke arbejdes aktivt med mikroplastik som et tema. Dog arbejder nogle af POGI-medlemmerne (Frederiksbjerg Kommune, Københavns Kommune og Kolding Kommune) i øjeblikket med området. Der er en mulighed for, at administrationen kan anbefale POGI-styregruppen, at mikroplastik bliver et indsatsområde, såfremt der er et politisk ønske om dette.

¹ Dette er Miljøstyrelsens angivelse:

<http://www2.mst.dk/Udgiv/publications/2015/10/978-87-93352-80-3.pdf>

Mikroplastik i Region Midtjyllands indkøb

Region Midtjylland har i dag en indkøbspolitik, der tager hensyn til bæredygtighed i regionens produkter. Herunder indgår miljøhensyn i både produkternes indhold og udledning i de krav, regionen stiller til leverandørerne. Der arbejdes således løbende med at stille grønne og bæredygtige krav. I forhold til mikroplastik har regionen i dag ikke indarbejdet nogen særlig retningslinje for området.

Primær mikroplastik

Administrationen er opmærksom på, at der indenfor alle områder, hvor der stilles krav til Svanemærket eller EU-blomsten, dermed også stilles krav om, at der ikke indgår mikroplastik i produktet. Miljømærkerne er derfor anvendelige i forhold til at undgå mikroplastik i personlige plejeprodukter og kosmetik. Status for regionen er at der i denne kategori overvejende er stillet krav om Svanemærkning eller tilsvarende mindstekrav til leverandørerne:

- Ved personlige hygiejneprodukter er der en blanding af Svanemærkede og ikke-Svanemærkede produkter. Eksempelvis er cremer til almindeligt brug og størstedelen af sæber Svanemærket, hvorimod tandpasta ikke er. Dette er typisk nogle af de produkter, mikroplastik kan findes i, indenfor kategorien. Der kan arbejdes hen i mod at sikre, at alle produkter er Svanemærkede ved næste udbud. Regionen køber ind for ca. 7,4 mio. kr. årligt på aftalen, hvoraf tandpasta udgør ca. 300.000 kr. Det vurderes derfor at have en beskednen merudgift at inkludere dette fremadrettet.
- På rengøringsmiddelområdet købes der årligt ind for ca. 4,8 mio. kr. i regionen². Der blev stillet krav om Svanemærkning til produkterne. Enkelte rengøringsprodukter er ikke omfattet af Svanemærkningen, og muligheden for at dække disse ind kan undersøges ved næste udbud.
- Ved udbuddet af flergangsmopper og microfiberklude overholdes mindstekravene til Svanemærkning. Der er ikke stillet nogen krav til engangsklude, svampe m.v. Det årlige forbrug af denne type produkter er ca. 300.000 kr. årligt, og der forventes en beskednen merudgift ved at efterspørge Svanemærkede produkter.

Såfremt det vurderes relevant, kan administrationen, indenfor varegrupper, hvor der i dag er et marked, undersøge prisforskellen ved at skifte produkterne ud eller ved at efterspørge produkter fri for mikroplastik ved næste udbudsrunde. Det vurderes ikke at medføre en væsentlig merudgift at efterspørge produkter uden mikroplastik, hvor markedet er veludviklet som f.eks. indenfor kosmetik og plejeprodukter.

² Aftalen dækker rengøringsmidler med undtagelse af skurecreme, afkalkningsmiddel, citronsyre, ovnrens og stålpleje

Sekundær mikroplastik

I forhold til kategori 2 stiller regionen ikke særlige krav ved udbud og indkøb. Dette kan være svært for en række produktgrupper, hvor plastik er hovedbestanddelen og ikke umiddelbart kan erstattes af andet. Et eksempel kan være dæk eller skosåler.

På andre områder som f.eks. tekstiler er forholdene mere komplicerede. Rene bomuldsprodukter kan eksempelvis have større miljøpåvirkning i produktionsfasen og en kortere levetid. Det vil være muligt at undgå kunstmaterialer i det meste af den tekstil, regionen forbruger, men den samlede miljøpåvirkning kendes ikke og vil evt. skulle udredes. Det bør overvejes fra udbud til udbud, hvad den samlede miljømæssige gevinst/belastning er ved at undgå produkter, der ved slid kan afgive mikroplastik.

På de produktområder, hvor regionen i dag ikke har stillet krav kan mulighederne undersøges ved næste udbudsrunde. Det kan vise sig at der er en række produktområder, hvor der i dag ikke er noget alternativ, men hvor en dialog med markedet kan være positiv i forhold til udviklingen af alternativer.

Mikroplastik i Regionens byggerier

I Regionens byggerier er man meget opmærksom på at minimere miljøbelastningen – herunder at minimere udledning af de skadelige stoffer der indgår i et byggeri. Regionen udgav i februar 2015 Retningslinjer for bæredygtigt byggeri, hvor der præciseres, hvordan affaldssortering skal foretages i byggeprocessen. Ved en god affaldssortering sikres det, at plastikaffald bortskaffes og genanvendes på en hensigtsmæssig måde, hvorved udledning mikroplast minimeres.

Derudover beskriver retningslinjerne, at man i byggeriets design skal sikre, at der i driftsperioden er tilstrækkelig plads til at kunne foretage en affaldssortering.

I Agenda 21 strategien 2016-2019 er et af fokuspunkterne, at Regionen skal minimere affald og fremme genanvendelsen. Her beskrives der, at man i indkøbssituationer skal stille krav om genbrugsmuligheder samt stille krav om udfasning af miljøskadelige stoffer.

Der stilles således ikke fra Byggeriets side specifikke krav vedr. brug af mikroplastholdige produkter, men det ligger implicit i minimeringen af miljøskadelige stoffer.

